Eżami għad-Dħul fl-Ewwel Sena tal-*Junior Lyceum*
MALTI
2001

A. Aqra din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet:
L-istudenti huma mħeġġa jiktbu pulit u bla żbalji. Dan jgħodd ukoll meta jikkupjaw minn naħa għal oħra.

LI KIEKU KIEN GĦASFUR

Owen minn dejjem xtaq li jkun għasfur. S'issa qatt ma kien għasfur, iżda jixtieq. M'ilux meta konna qed nitkellmu flimkien qalilna dan il-kliem: *(par. 1)*

Waqt li qgħadt noħlom, darba waħda indunajt kemm kienet ħaġa sabiħa li tkun għasfur. Ħalli nibda ngħidilkom kif ħassejtni dak il-ħin. *(par. 2)*

Malli bdejt naħseb ftakart li inti tista' tibda tpespes u tagħmel ħafna affarijiet. Tista' tgħanni ħafna għanjiet sbieħ. Tista' ttir fil-għoli tas-smewwiet fuq djar, għoljiet. . . Kullimkien intir kieku kont għasfur. *(par. 3)*

Kieku kont għasfur kollox kont inkun nista' nagħmel. Inkun nista' nistrieħ fuq siġar għoljin kollha ħodor mimlijin fjuri, frott u weraq lixx. Li kieku dan kellu jkun veru! Kemm kont nieħu gost inħoss dak il-ferħ fija! *(par. 4)*

Kont inkun nista' nibni xi bejta imma mhux bħal tas-soltu. Nibni bejta kollha fjuri, frott u biċċiet ta' l-ikel. . . lapsijiet, karti u biċċiet ta' l-ikel. . . kulma nsib. Imma din hija biss ħolma. *(par. 5)*

(Kitba ta' Vittorio mis-sitt klassi primarja - miġjuba kelma b'kelma.)

1. X'kienet ix-xewqa ta' Owen? *(par. 1)* *(marka)*

____

2. Kemm ilu jixtieq li jkun dil-ħaġa? *(par. 1)* *(marka)*

____

3. Meta induna li hi ħaġa sabiħa? *(par.2)* *(marka)*

____

4. Semmi xi ħaġa milli kien ikun jista' jagħmel. *(par. 3)* *(marka)*

____

5. Semmi xi ħaġa li Owen jgħid fuq is-siġar. *(par. 4)* *(marka)*

____

6. X'kien iħoss Owen kieku dak li kien jixtieq kien veru? *(par. 4)* *(marka)*

____

7. Semmi xi ħaġa milli Owen ried jagħmel fil-bejta. *(par. 5)* *(marka)*

____

8. Owen ma qatax xewqtu. Kif taf? *(par. 5)* *(marka)*

____

9. Tifla kitbet it-tielet paragrafu ta' l-istorja kif ġej. Imla l-vojt bil-kliem li ħalliet barra:

Malli bdejt naħseb ftakart li jien ___________ nibda npespes u ___________ ħafna affarijiet. Nista' _____________ ħafna għanjiet sbieħ. Nista' ___________ fil-għoli tas-smewwiet, fuq djar, għoljiet. . . Kullimkien intir kieku kont bħal għasfur. *(2 marki)*

B. Sib mis-silta l-kelma jew idjoma li għandha din it-tifsira:	
Tifsira	**Kelma / Idjoma**
1. ħajtu kollha (par.1)	
2. sal-lum (par. 1)	
3. sirt naf (par. 2)	
4. mhux baxxi (par. 4)	
5. dar ta' l-għasafar (par. 5)	

(5 marki)

Ċ. Ikteb kliem flok in-numri:

L-iskola tagħna kull sena tmur tajjeb fl-i*sportsday.* Ġieli kien hemm xi **(40)** ____________ tifel u tifla jikkompetu f'xi **(20)** ___________ sport differenti. Ikun hemm min jiġi **(1)** __________ jew it-tieni. Ikun hemm ukoll min jieħu sehem f'xi **(3)** _____________ għamliet ta' sport bħalma huma ġiri, qbiż fit-tul jew fil-għoli. Ġieli ġabu xi **(12)** ______________ midalja lejn l-iskola. Kemm jifirħu meta jirbħu!

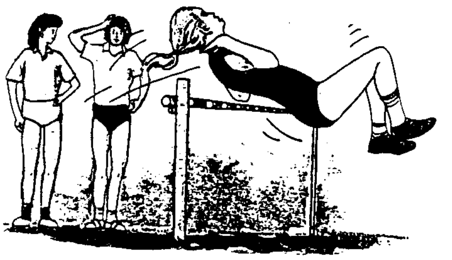

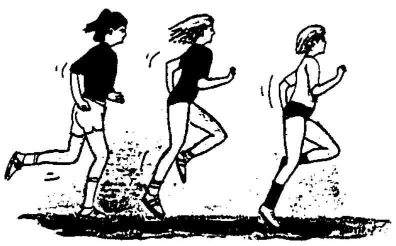

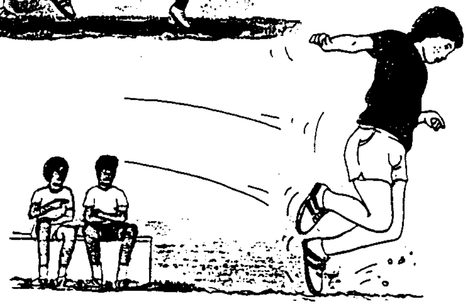

(5 marki)

D. Ikkopja dil-kitba u daħħal il-punteġġjatura nieqsa. (Hemm 5)

Alicia u ħuha marvin iħobbu jġemmgħu l-bolli huma għandhom album kbir u sabiħ fejn iqegħduhom u tgħidx kemm għandhom bolli Tgħid jibqgħu dilettanti tal-bolli meta jikbru

____

____

____

____

____

____

(5 marki)

E. Imla l-vojt fl-istorja skond kif mitlub fil-parentesi:

SKOLA KBIRA DAQS ID-DINJA - **minn kitba ta' Gianni Rodari**

Hemm skola _________ *(aġġettiv minn **kobor**)* daqs id-dinja. Fiha jgħallmu għalliema, professuri, avukati, bennejja, *producers,* ġurnalisti, sinjali tat-toroq, ix-xemx, il-maltempata u l- ____________ *(plural ta' **stilla**)*.

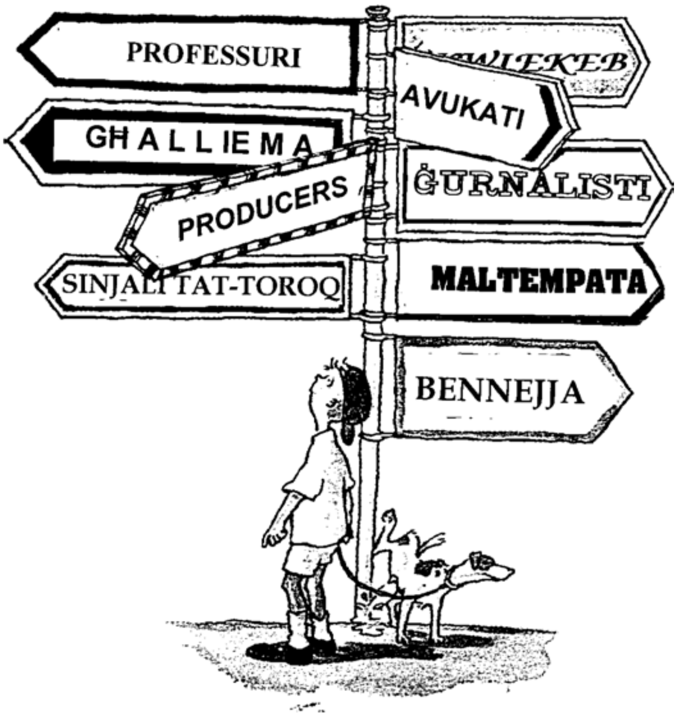

F'din l-iskola hemm _______________ *(plural ta' **lezzjoni**)* faċli, oħrajn ______________ *(il-kontra ta' **faċli**)* jew koroh, sbieħ u hekk u hekk.

F'din l-iskola titgħallem titkellem, tilgħab, torqod, tqum u tirrabja.

F'din l-iskola ___________ *(imperfett tal-verb **sar**)* eżamijiet il-ħin kollu, imma ħadd ma jirrepeti. Ħadd ma jista' _____________ *(imperfett tal-verb **waqaf**)* fl-eta` ta' għaxar snin, _______________*(in-numru **15**)* sena, għoxrin sena u jistrieħ ftit.

Din l-iskola ma tispiċċa qatt u dak li ____________ *(negattiv tal-verb **taf**)* huwa dejjem aktar importanti minn dak li diġa` taf.

Din l-iskola hija ____dinja (***l-artiklu** quddiem dinja)* kollha bil-kobor tagħha. _____________ *(imperattiv ta' **fetaħ**)* għajnejk u anke inti titgħallem.

(10 marki)

F. Minflok: ***Id**-dar **taz**-ziju* ngħidu: *Dar **iz**-ziju.*
Xi ngħidu minflok:

a) L-omm tat-tifel. ____________	b) Id-denb tal-pagun. ____________ 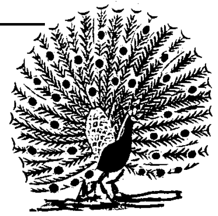
ċ) Ir-ras ta' l-iljun. ____________ 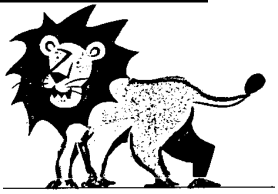	d) Ix-xatba tal-ġnien. ____________ 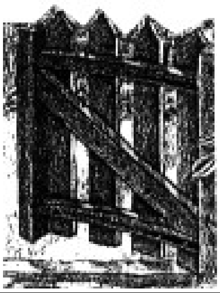
e) Il-ħajja tal-qattus. ____________ 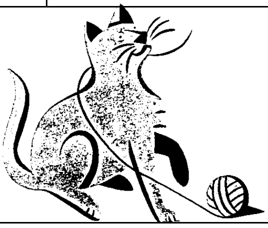	

(5 marki)

Ġ. Aqra din l-istorja, imbagħad immarka t-tweġiba t-tajba għall-mistoqsijiet:

Il-Mara li kienet tistkenn taħt il-kliem

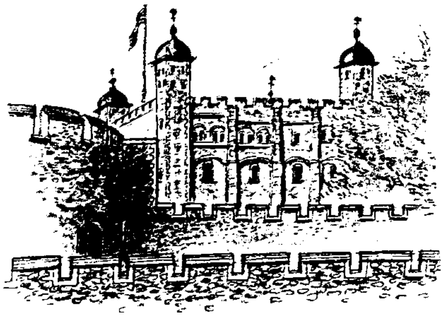

Darba waħda kien hemm mara li fettlilha toqgħod ġol-kelma **torri**. Għamlet ix-xita u nefaħ ir-riħ u l-mara xxarrbet għasra għax ma kien hemm xejn x'jilqgħalha. *(par. 1)*

Għalhekk iddeċidiet li tmur toqgħod taħt il-kelma **umbrella.** Ix-xita kompliet nieżla u r-riħ baqa' jonfoħ u l-mara xxarrbet għasra. Dażgur li tixxarrab għasra! Hija ma kellha xejn x'jilqgħalha. *(par. 2)*

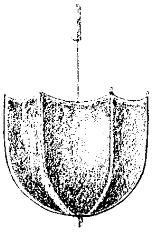

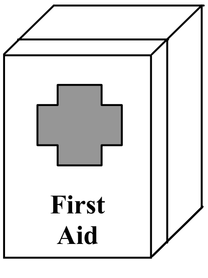

Minħabba f'hekk hija qabadha riħ riħun. U għalhekk kellha tara kif tagħmel u tmur tieħu l-kura bil-kelma **mediċina**. Imma ħadet kemm ħadet minn din il-kelma, kien kollu għalxejn. (par. 3)

Jekk m'iniex sejra żball l-aħħar li rajtha lil din il-mara kienet fil-kelma **tebut**, għax hemmhekk tispiċċa jekk tmut. Imqar li dik il-mara stkennet taħt **tinda** ta' veru u mhux ġol-kelma. *(par. 4)*

1. Il-kelma **fettlilha** *(par. 1)* jiġifieri:	i. bagħatha xi ħadd ii. inzertat kienet hemm iii. marret minn jeddha	
2. Il-frażi **xxarrbet għasra** *(par. 1)* tfisser:	i. ixxarrbet ħafna ii. ixxarrbet ftit iii. ma xxarrbet xejn	
3. Il-kelma **x'jilqgħalha** *(par.2)* tirreferi:	i. għar-riħ ii. għall-mara iii. għax-xita	
4. Il-frażi **riħ riħun** *(par. 3) tfisser:*	i. riħ qawwi ii. riħ ħafif iii. riħ hekk u hekk	
5. Il-frażi **jekk miniex sejra żball** *(par. 4) tfisser:*	i. naf sewwa ii. ma nafx eżatt iii. ma naf xejn	

(5 marki)

G. Imla l-vojt fl-istorja skond kif mitlub fil-parentesi:

META NTLIFT FIL-FOLLA -

Kitba Ta' EMILY - Fir-raba' sena ta' l-iskola primarja

________________ (*kelma waħda flok* ***żewġ ġimgħat)*** ilu mort il-Belt m' ommi u missieri. Dak inhar kienet il-festa ta' San Duminku. Rajt ____________ (*kelma oħra flok* **vara)** u ġietni x-_____________*(nom mill-verb* **xtaq)** li noqgħod ħdejha. Ommi u missieri ma ridunix, iżda jiena xorta bqajt hemm.

F'dak il-ħin il- ______________ (*kelma waħda għal* **grupp ta' nies li jdoqqu fil-festa)** bdiet iddoqq u l-marċ beda miexi. Jien ippruvajt

insib post minn fejn _____________ (*il-kontra ta'* **nidħol)**, iżda ma sibt imkien. Jien infqajt nibki.

Kien hemm raġel li tħassarni u _____________ *(kelma waħda flok* **staqsa lili)** x'kien ġrali. Jien _____________ *(kelma waħda flok* **għedt lilu)** kollox. __________ (*il-maskil ta'* **hija)** ħadni f'post fejn kien hemm it-tfal li kienu ntilfu.

Dak ir-raġel ħadni ħdejn il- _______________ (*kelma waħda flok* **il-kap tal-parroċċa)** li ħabbar fuq il-majkrofown li kien hemm tifla jisimha Emily li kienet mitlufa. Il- ______________ (*kelma waħda flok* **omm u missier)** tiegħi ma damux ma ġew u ħaduni magħhom.

(10 marki)

Għ. Imla l-vojt bil-partiċelli: ***xi, tad-, dil-, tan-, f'.***

Fi Nżul Ix-Xemx - Mary Meylaq

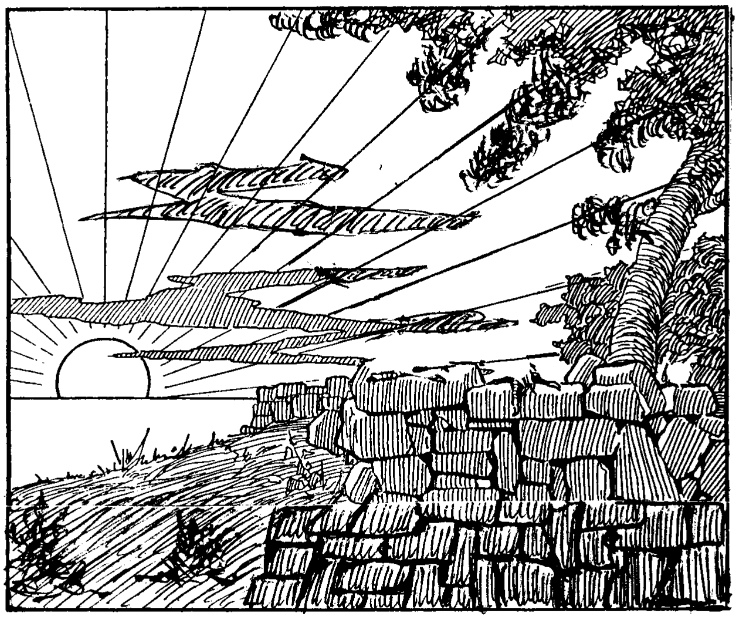

Ma nafx ______ ġabra kollha
Kif saret hekk _____ mument,
Id-deh'b _____ dinja ntafa'
ġo ħoġor il-Punent.

Ftit wara d-deh'b jiddewweb
U jsir ġamar _____ nar,
Bħal basket ċentifolju,
Kif warrad!. . . _____ ġmiel sar!

(5 marki)

H. Ikteb ittra lill-ħbieb tiegħek Denis u Martina. Stedinhom għall-*party* ta' għeluq sninek. *Ikteb pulit u bla żbalji. TIKTIBX ISMEK.*

- **Data u ħin: Il-Ħamis 27 ta'Mejju bejn is-6.00 u 8.00 ta' fil-għaxija;**
- **Post: *Sala tal-Festi;***
- **Tista' tgħidilhom ukoll li jekk ikunu jridu, wara twassluhom id-dar.**

23 Triq il-Qadima,
Ħal Ħarrub. ĦRB 7
____________________(data)

____

Inselli għalikom ħafna,
Ħabibkom Eric

(10 marki)

Ħ. Fil-parentesi hemm kliem imħawwad. Irranġah f'ordni tajjeb biex joqgħod sew f'din il-kitba u tkun tinftiehem.

(5 marki)

IN–NEMUS

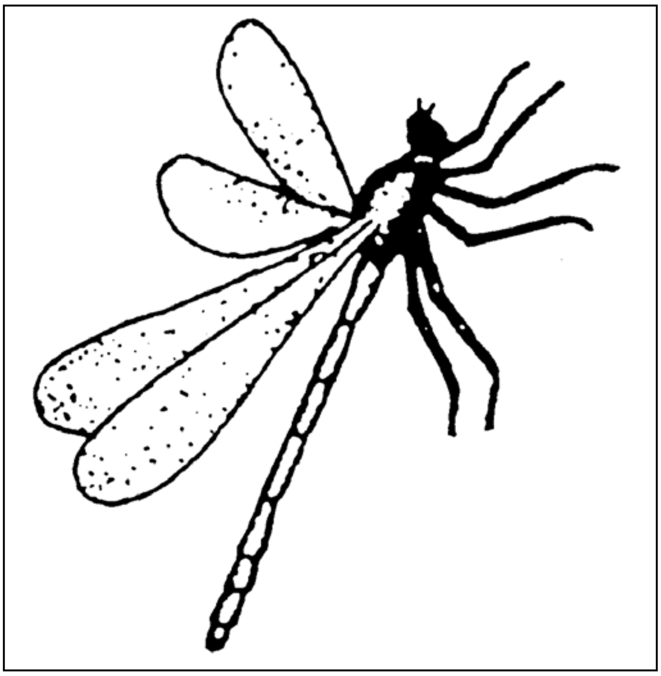

Uff xi dwejjaq kemm hawn nemus!

Din in-nemusa hija ____________ ______________ *(wisq fitt insett)*.

Ħares lejn ġwenħajha. Qed tarahom? Kont taf li barra ___________________________ *(li tara qed dawk)* n-nemusa għandha żewġt iġwienaħ oħra?

Taf li dawn il-ġwienaħ jintużaw biex in-nemusa żżomm il-bilanċ meta ttir?

Naħseb taf li n-nemusa tagħmel il-ħsara. Taf il-għala? Għax in-nemusa tixrob id-demm. ___________________________ *(il-mard bħall- ġġorr hija)* malarja u d-diżenterija.

Taf li hemm nemus li jagħmel il-ħsara lill-ħxejjex tar-raba'? Imma naħseb li ma tafx huwa li _________________________________ *(nemus il-ġid li hawn jagħmel)*.Taf il-għala? Għax huwa predatur ta' insetti oħra, jiġifieri jgħix minn fuq insetti oħra li jagħmlu l-ħsara.Taf il-għala wkoll?

Għax_____________________________ *(il-fjuri idakkar in-nemus)*. Uff xi dwejjaq din in-nemusa kemm hi fitta!

I. Ikteb komponiment ta' madwar 200 kelma dwar WIEĦED minn dawn is-suġġetti. *Nerġgħu nfakkru li żbalji ta' l-ortografija, sentenzi miktuba kif ġie ġie, kif ukoll nuqqas ta' paragrafi f'posthom itellfu l-marki. Ikteb pulit u kun immaġinattiv.*

(25 marka)

1. **L-isport favorit tiegħek.**

   Iddeskrivi kif jintlagħab, u agħti raġunijiet għala tħobbu jew għax hu popolari. Jista' jkun sport li jintlagħab kemm barra kif ukoll ġewwa.

2. **L-użu tal-kompjuter fi żmienna.**

   Għalxiex tużah int? Għalxiex tużawh id-dar? Għaliex jintuża fil-ħwienet, fl-uffiċċji, eċċ? X'tista' tagħmel bil-kompjuter?

3. **Għaliex inħobb jew ma nħobbx naqra.**

   Agħti raġunijiet għala tħobb jew ma tħobbx il-qari. Hemm jew m'hemmx affarijiet oħra li bihom tista' titgħallem minflok bil-qari?

4. **Jenny u Mark iltaqgħu qabel daħlu l-iskola. Huma qagħdu jitkellmu fuq il-programm favorit tagħhom għat-tfal fuq it-televixin. Ikteb x'qalu f'GĦAMLA TA' DJALOGU.**

   Żomm din il-forma:
   Jenny: *Bonġu Mark, rajt televixin il-bieraħ?*
   Mark: *Ara Jenny! Iva rajt . . .*

5. **Lestejtu kollox biex tmorru jum fil-kampanja. Iżda għamlet ix-xita u kellkom tibqgħu d-dar. X'għamiltu minflok?**